

Turun kaupungin Katja-lausunto

Turun kaupunki, 15.5.2025

Turku lausuu ympäristöministeriön maakunta-, yleis- ja asemakaavojen kaavamääräysten ja kaavakohteiden esitystavasta annetun ympäristöministeriön asetuksen muuttamisen asetusluonnoksesta seuraavaa: merkinnät ovat selkeitä ja noudattavat tietomallintamisen periaatteita. Toivoisimme näkevämme monipuolisempia kaavamerkintöjä, sillä nykyiset merkinnät ovat joiltain osin liiankin yksinkertaistettuja. Lisäksi meitä mietityttää muutamien merkintöjen osalta esitystekniikka.

Turku on kaavoituksessaan todennut toimiviksi seuraavat merkinnät yleiskaavoituksen- ja asemakaavoituksen puolella. Näemme suotavana, että uudet tietomallimuotoiset kaavamerkinnät mahdollistavat samat toiminnot joko samanlaisella merkinnällä tai soveltaen muita merkintöjä saman lopputuloksen saamiseksi. Listaus merkinnöistämme on alla.

Lopuksi listauksen perässä on muutama kommentti nykyisistä Katja-asetuksen jo löytyvistä merkinnöistä ja pari avointa kysymystä.

Yleiskaavoitus

T/PA – Teollisuus- ja varastoalue / Palvelujen ja asumisen alue

Olemme käyttäneet Turun Yleiskaava 2029:ssä on merkintää *Teollisuus- ja varastoalue / Palvelujen ja asumisen alue* (vuoden 2029 jälkeinen) käyttäen oranssiharmaata raidoitusta karttatason väriyksenä. Vaikka kaksi aluevarauksen osoittavaa kaavamääräystä (esim. T ja PA) on mahdollista yhdistää, niin liitteessä 4 ei ole esitetty tällaisten kaavamääräysten esitystapaa. Näkemyksemme mukaan olisi hyvä saada tästä esitystavasta esimerkki kansallisen yhteneväisyyden nimissä.

Teollisuus- ja varastoalue / Palvelujen ja asumisen alue (vuoden 2029 jälkeinen)

Luonnon ja/tai maiseman kannalta merkittävä joen- tai purovarsi

Olemme käyttäneet yleiskaavoissa tätä merkintää joen- ja purovarsista, joissa yhdistyvät luonto- ja maisema-arvot. Merkinnät ovat *luo*-merkintöjä laajempia ja yhtenäisempiä ja tuovat esiin kaupunkipurojen muodostaman siniverkoston.

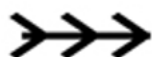

Luonnon ja/tai maiseman kannalta merkittävä joen- tai purovarsi

Hulevesien kannalta tärkeä säilytettävä ojauoma

Olemme käyttäneet yleiskaavoissa tätä merkintää ojauomista, jotka tulee säilyttää avoimina. Merkintä voi esiintyä päällekkäin *luonnon ja/tai maiseman kannalta merkittävä joen- tai puronvarsi* -rasterin kanssa tai yksistään.

Pystyykö liitteessä 4 esitetyn *Joki tai muu avouoma* -viivan otsikkoa muuttamaan niin, että otsikosta kävisi ilmi uoman merkitys hulevesien hallinnan kannalta, esimerkiksi *Joki tai muu hulevesien kannalta tärkeä avouoma*?

Hulevesien kannalta tärkeä säilytettävä ojauoma

Hulevesitulvavaara-alue

Meritulvavaara-alue

Olemme rannikkokaupunkina eritelleet yleiskaavoissa hulevesitulvavaara-alueet ja meritulvavaara-alueet, koska merkinnät voivat esiintyä myös päällekkäin alavilla ranta-alueilla. Näkemyksemme on, että niiden tulee olla myös graafisesti eri näköisiä, jotta ne erottuvat helposti kartalta.

Tulvavaara-alue ja *tulvariskialue* eroavat merkitykseltään toisistaan. *Tulvavaara-alue* on alue, joka voi tulvia. *Tulvariskialueella* on vaarantuvia kohteita, kuten päiväkoteja, sairaaloita tms. Tulvavaara-alueet on tarpeen esittää yleiskaavassa, jotta tulvariski voidaan huomioida uusien alueiden suunnittelussa.

Liitteen 4 mukaan sekä *hulevesitulvavaara*-alueista että *meritulvavaara*-alueista käytettäisiin ilmeisesti *vaara-alue*-kaavamääräystä. Miten erityyppiset vaara-alueet erotetaan toisistaan? Tulvariskialueiden merkintätapa vaikutti myös hyvin huonosti erottuvalta.

Hulevesitulvavaara-alue

Alueella on todettu harvinaisen sateen aiheuttama tulvavaara. Tulvavaara on huomioitava jatkosuunnittelussa. Merkintä on informatiivinen Lentoaseman ja sen ympäristön osayleiskaava-alueella.

Meritulvavaara-alue

Alueelle ei suositella asuinrakentamista. Alueelle ei tule sijoittaa yhteiskunnan toiminnan kannalta merkittäviä tai haavoittuvia kohteita.

Asemakaavoitus

KPY; Liike-, toimisto-, palvelu-, kulttuuri- ja opetusrakennusten korttelialue

Käytämme merkintää mahdollistaaksemme joustavan käytön myös keskusta-alueen ulkopuolella. Tunnistamme, että Katja-asetuksen mukaan on mahdollista muodostaa eri kirjaintunnusten yhdistelmänä – tässä tilanteessa kirjainyhdistelmä on *KPYYYO*. Tämä kirjainyhdistelmä voi pituutensa puolesta aiheuttaa sekaannusta, erityisesti kolmen Y-kirjaimen takia.

Voiko näissä tilanteissa tiputtaa kirjaimia pois, vaikka määräyksen selittävässä tekstissä olisikin kaikki toiminnot mainittu (liike-, toimisto-, palvelu-, kulttuuri- ja opetusrakennusten korttelialue)?

FSakm_0261

Liike-, toimisto-, palvelu-, kulttuuri- ja opetusrakennusten korttelialue.

Kvartersområde för affärs-, kontors-, service-, kultur- och undervisningsbyggnader.

VM; Lähimetsä

Käytämme merkintää osoittaaksemme alueen metsäksi, mitä ei kuitenkaan ole tarkoitettu talousmetsäksi tai velvoita virkistysaluemaiseen rakentamiseen tai ylläpitoon. Samalla viestimme, että alueen metsää tulee säästää, jotta sen luonto- ja virkistysarvoja vahvistuvat tulevana vuosikymmeninä.

Näkemyksemme mukaan ylimääräinen metsämerkintä tukisi valtakunnallisella tasolla metsien virkistyskäytöllistä ”pehmeää” suojelua, ilman vahvaa suojelumerkintää.

FSakm_0381

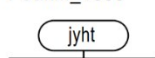
Lähimetsä.

Närskog.

jiht; Merkintä osoittaa korttelin sivun, jolle rakennukset ja melulta suojaavat rakenteet on rakennettava yhteen niin, että ne suojaavat piha-aluetta liikennemelulta.

Käytämme merkintää tilanteissa, joissa vaadimme rakennusten ja rakenteiden massoitteelta melulta suojaavaa vaikutusta – eli emme vaadi suoranaista desibelimerkintää rakennusten julkisivuissa. Kyseessä ei ole myöskään suoranaisten meluaste. Miten Katja-asetuksen piirtomerkeillä on mahdollista osoittaa korttelialueella reunaan tulevat määräykset?

FSakm_1603

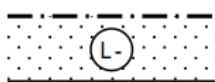
Merkintä osoittaa korttelin sivut, joilla rakennukset on rakennettava keskenään yhteen niin, että ne suojaavat piha-aluetta kadun liikennemelulta. Rakennusten läpi saa jättää avoimeksi vain kaavaan merkityt kulkuaukot.

Beteckningen anger de sidor av kvarteret där byggnaderna skall byggas samman så att de skyddar gårdsplanen mot trafikbullret från gatan. Genom byggnaderna får endast de genomfartsöppningar som märkts ut i planen lämnas öppna.

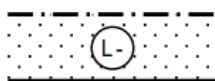
L- ; Luonnontilaisena säilytettävä alueen osa

Käytämme merkintää osoittamaan esimerkiksi tonteilla säilytettäviä metsäalueita. Istutettava alueen osa -merkintä ei sovellu tähän tarkoitukseen, koska tavoitteena ei ole muuttaa aluetta viherrakentamisella vaan säilyttää sen luonnontila. *Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue* -merkintä ei myöskään sovellu käytettäväksi *L*-merkinnän sijasta, koska *L*-merkinnällä osoitettavat alueet eivät täytä *luo*-merkinnän luonnonsuojelullisia kriteereitä.

Näkemyksemme on, että merkintäluetteloon on hyvä lisätä merkintä, joka mahdollistaa alueen osan säilyttämisen luonnontilaisena, vai onko tarkoitus käyttää *Suojeltava alueen osa* -merkintää näissä tapauksissa?

Luonnontilaisena säilytettävä alueen osa.

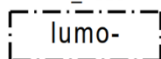
Luonnontilaisena hoidettava alueen osa, jolla sallitaan ainoastaan luonnon tai maiseman hoidon kannalta tarpeelliset toimenpiteet.

lumo; Luonnon monimuotoisuuden lisäämiseen varattu alueen osa

Käytämme merkintää osoittamaan alueita, joilla luonnon monimuotoisuutta tulee lisätä aktiivisesti. Merkintä mahdollistaa monimuotoisuustavoitteiden huomioimisen yleisten alueiden toteutussuunnittelussa ja kunnossapidossa. *Lumo*-merkinnällä voidaan osoittaa esimerkiksi kasvillisuudeltaan tavanomaisia puistojen osa-alueita, joista on tarkoitus kehittää uusniittyjä. Merkintää tarvitaan, jotta luontokatoa pystyttäisiin ehkäisemään myös yleisten alueiden suunnittelussa.

Näkemyksemme mukaan on perusteltua erottaa *lumo*-kohteet luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeistä alueista. *Luo*-merkinnällä osoitetaan olemassa olevia arvokohteita, jotka eivät ole tulosta ihmisen tekemistä monimuotoisuuden edistämistoimista. *Lumo*-kohteilla ei ole myöskään sellaista suojelustatusta kuin *luo*-kohteilla.

FSakm_1899

Luonnon monimuotoisuuden lisäämiseen varattu alueen osa. Istutuksissa tulee käyttää keltamaitetta siten, että alue soveltuu juurilasisiiven elinympäristöksi. Suunnitelmista on pyydettävä ympäristönsuojelun kannanotto.

Del av område som reserveras för utökandet av naturens mångfald. I planteringarna ska användas karingtand så, att området lämpar sig som livsmiljö för vickerglasvingen. Ett utlåtande om planerna ska begäras av miljöskyddet.

hule-100;

Turussa ja monessa muussakin kaupungissa on käytössä hulevesien viivytysmääräys. Ilmastonmuutos ja tiivistyvä kaupunkirakenne haastavat nykyisiä hulevesiverkostoja koko ajan enemmän. Kiinteistökohtaisen viivytyksen määrittämisellä saadaan tulvariskiä pienennettyä. Nykyisessä Katja-luettelossa olevaa *hule*-merkintää olemme käyttäneet yleisillä alueilla varaamaan tilaa hulevesien hallinnalle.

Näkemyksemme mukaan olisi hyvä, että hulevesille olisi muutama erillinen vakiomääräys. *Hulevesien hallintaan tarkoitettu alue* -määräys toimii hyvin tilavarausten tekemiseen, lisäksi olisi hyvä olla hulevesien viivytysmääräys, jolla ohjataan viivytystä tonteilla. Käyttämämme hule-100 määräys ei tarvitsisi rajausta, mikä on hyvä, koska täsmälleen samanlaisia viivamerkintöjä on nyt tulossa paljon, vaan se on sijoitettu tekstinä korttelialueen päälle.

Turussa olemme käyttäneet hule-100 merkintää, mutta ymmärrämme, että pitkänmuotoinen määräyksemme hoituu pääosin sanallisena lisänä vakiomääräykselle. Sen sijaan viivyttämisen ja imeyttämisalueelle voisi olla hyvä olla oma merkintänsä;

hule-100

Hulevedet tulee ensisijaisesti imeyttää ja viivyttää korttelialueella. Hulevesien imeyttämistä tulee edesauttaa materiaalivalinnoilla. Muodostuvien hulevesien määrää tulee vähentää esimerkiksi käyttämällä yhtenäisiä istutusalueita ja pysäköintialueilla mahdollisimman paljon läpäiseviä pintamateriaaleja. Yksikerroksisiin rakennuksiin, talousrakennuksiin ja katoksiin tulee rakentaa viherkatto.

Vettä läpäisemättömiltä pinnoilta tulevia hulevesiä tulee viivyttää alueella siten, että viivytyspaineiden, -altaiden tai -säiliöiden mitoitustilavuuden tulee olla 1,0 m³ /100 m² vettä läpäisemätöntä pintaa kohden. Viivytyspaineiden, -altaiden ja -säiliöiden tulee tyhjentyä 12 tunnin kuluessa täyttymisestään ja niissä tulee olla suunniteltu ylivuoto.

Alueelle on laadittava hulevesisuunnitelmat, joissa osoitetaan tonttikohtaisesti hulevesien kerääminen ja poistaminen. Hulevesijärjestelyt on sovittava vierekkäisten tonttien kesken.

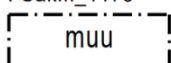
Näkemyksemme mukaan hulevesien määräyksiä tulisi ministeriön tarjota monipuolisemmin, jottei kaikkia määräyksiä jouduta kunnissa esittämään vain tekstillä.

muu; Rakennusala, jolle saa sijoittaa enintään XX k-m2 suuruisen muuntamorakennuksen

Käytämme muuntamomerkintää ja useita muita räätälöityjä rakennusalamerkintöjä kaavoissamme. Onnistuuhan tulevaisuudessakin esimerkiksi muuntamolle osoitetun rakennusalan osoittaminen asuinkorttelin keskeltä? Käytämme tätä merkintää tiiviissä keskustarakentamisessa, jossa erillinen ET-korttelimerkintä on liian raju, yksittäiseen rakennukseen sijoitettavalle muuntamolle.

Mahdollistavatko oppaassa esitetyt rakennusalamerkinnät omien kirjainyhdistelmien käytön vai ovatko ne standardoituja? Jos se ei ole mahdollista, näkemyksemme on, että ylimääräinen teknisten rakennelmien rakennusala tulee tarpeeseen.

FSakm_1175

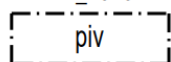
Rakennusala, jolle saa sijoittaa enintään 15 k-m2 suuruisen muuntamorakennuksen.

Byggnadsyta där en högst 15 v-m2 stor transformatorbyggnad får placeras.

piv; Pintavesien johtamista varten varattu alueen osa

Turussa on käytetty merkintää pintavesien johtamiseen tarvittavien alueiden osoittamiseen. Näillä on merkitty esim. ojia ja tulvareittejä tonteilla tapauksissa, joissa vedet valuvat esim. luonnontilaisesta metsästä. Hulevesillä tarkoitetaan rakennetuilla alueilla muodostuvia hulevesiä, joten hulevesimerkintä ei ole soveltuva. Tämän takia näkemyksemme mukaan merkintöjä tulisi olla kahdet erilaiset.

FSakm_1343

Pintavesien johtamista varten varattu alueen osa.

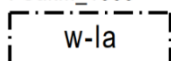
För avledning av ytvatten reserverad del av område.

w-la; Vesialueen osa, jolle saa sijoittaa venelaitureita

Olemme käyttäneet merkintää osoittaaksemme kohdat, joihin laiturit saa rakentaa. Emme ole käyttäneet rakennusala, koska laiturit eivät käytä rakennusoikeutta.

Toivomme, että veden päälle tuleville rakenteille kehitetään oma merkintänsä.

FSakm_1335

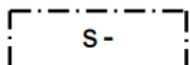

Vesialueen osa, jolle saa sijoittaa venelaitureita.

Del av vattenområde där båtbyggor får placeras.

s- ; alueen osa, jolla sijaitsee säilytettäviä puita

Käytämme säilytettävistä puista pistemerkinnän lisäksi aluemerkinä. Merkintätapa auttaa huomioimaan säilytettävien puiden juuriston ja latvuksen vaatiman tilan paremmin kuin pelkkä pistemerkintä, ja rakennusvalvonnan on helpompi varmistaa puiden säilyminen.

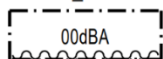

Alueen osa, jolla sijaitsee säilytettäviä puita. Uuden rakennuksen tai pihakannen rakennustyömaa ja siihen liittyvät kaivannot eivät saa ulottua alueelle, ja alueen maanpintaa ei saa korottaa. Alueelle ei saa sijoittaa painavia ajoneuvoja tai muita raskaita kuormia, jotka voivat vahingoittaa puiden juuria. Puut ja niiden juuristo tulee suojata rakentamisen aikana. (JOHTOLISÄYS TARVITTAESSA, KORVAA PERUSMÄÄRÄYKSEN VIIMEISEN LAUSEEN: Tarpeen vaatiessa johtoalueella sijaitsevan johdon voi kaivaa esiin. Puut ja niiden juuristo tulee suojata rakentamisen aikana sekä mahdollisuuksien mukaan myös johtoja korjattaessa tai uusittaessa.)

00dBA; Merkintä osoittaa rakennusalan sivun, jonka puolella rakennuksen ulkoseinien, ikkunoiden ja muiden rakenteiden tulee olla sellaisia, että liikenteestä rakennuksen julkisivuun kohdistuvan melutason ja sisämelutason erotus on desibeleinä (dBA) vähintään merkinnässä osoitetun luvun suuruinen

Käytämme desibelimerkintää tietyn rakennusalan sivun määrittämiseksi, jolle melusuojaus tulee toteuttaa. Sanallinen määräystapa ei toimi, jos alue on kaavoitettava alue on liian suuri ja rakennusten massoitelu monimutkaista. Onko mahdollista kohdentaa määräys *Rakennusalan sivu, jota koskee tarkempi määräys* -merkinnällä vain osaa yhdestä julkisivusta?

FSakm_132

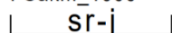
Merkintä osoittaa rakennusalan sivun, jonka puolella rakennuksen ulkoseinien, ikkunoiden ja muiden rakenteiden tulee olla sellaisia, että liikenteestä rakennuksen julkisivuun kohdistuvan melutason ja sisämelutason erotus on desibeleinä (dBA) vähintään merkinnässä osoitetun luvun suuruinen.

Beteckningen anger den sida av byggnadsytan där ytterväggarna, fönstren och andra konstruktioner ska vara sådana att skillnaden mellan trafikbullernivån vid byggnadens fasad och bullernivån inomhus ska i decibel (dBA) motsvara minst det tal som anges i beteckningen.

sr-j; Säilytettävä julkisivu

Käytämme merkintää muutamassa rakennuksessa, jossa vain rakennuksen julkisivut tai tietty osa rakennuksen julkisivua on suojeltu. Tämä on näkemyksemme mukaan havainnollisinta osoittaa piirtomerkinä, joka osoitetaan suoraan osaksi julkisivua, ei pelkällä sanallisella sr-määräyksellä. Pelkällä sanallisella määräyksellä saattaa olla mahdotonta osoittaa, mistä julkisivuista on kyse.

FSakm_1006

Säilytettävä julkisivu.

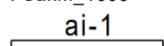
Fasad som ska bevaras.

ai1; Merkintä osoittaa kohdan, jolle on rakennettava 250 cm korkea aita.

Säilytettävä/istutettava pensasaita

Käytämme kahta erilaista aitamerkintää tarvittaessa. Erityisesti pientaloalueilla merkinnät voivat olla tarpeellisia. Pelkällä sanallisella määräyksellä saattaa olla mahdotonta osoittaa tarkkaa sijaintia.

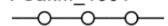
FSakm_1605

Merkintä osoittaa kohdan, jolle on rakennettava 250 cm korkea aita. Aidan tulee olla läpinäkyvyydeltään vähintään 50 %.

Beteckningen anger stället där ett 250 cm högt staket ska byggas. Staketet ska vara minst 50 % genomsynligt.

FSakm_1351

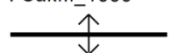
Säilytettävä/istutettava pensasaita.

Häck som ska bevaras/planteras.

Ajo korttelin yli sallittava

Käytämme merkintää tiiviissä keskustan kaavoissa, joissa autojen ajoyhteydet täytyy osoittaa toisten tonttien ja korttelialueiden kautta. Näkisimme parhaana, että merkintä näkyy omana viivan osanaan korttelitasolla. Ajo-osa-alueen sanallisena merkintänä ajoyhteyden velvoittavuus naapureille ei käy ilmiselväksi.

FSakm_1583

Ajo korttelialueen rajan yli sallittava.

Körning över kvartersområdets gräns ska tillåtas.

Ajoportin likimääräinen sijainti

Käytämme merkintää tilanteissa, joissa korttelialueen sisällä on ajo yksittäisille tonteille. Tässä tilanteessa emme ole käyttäneet *Ajoneuvoliittymän likimääräistä sijainti* -merkintää, koska käsityksemme mukaan se tulee piirtää katualuetta rajaavaksi. Tuleeko ajoyhteydet koota useista *Ajoyhteys*-osa-alueista, joihin osiin lisätään sanallisin määräyksiin määräys ajoportista? Näkemyksemme mukaan olisi hyvä saada nämä näkymään myös kaavakartalla.

FSakm_1582

Ajoportin likimääräinen sijainti.

Ungefärligt läge för inkörsport.

1200 + m100; Lukusarja, jossa ensimmäinen luku ilmoittaa asuinkerrosalan neliömetrimäärän ja toinen luku myymälätilaksi varattavan tai ehdottomasti käytettävän kerrosalan neliömäärän.

Merkinnällä voimme velvoittaa tuottamaan tietyn määrän liiketilaa. Nykyinen Katja-merkintä sisältää termin "saa käyttää", eli se ei velvoita. Näkemyksemme mukaan on hyvä, että lukuarvot näkyvät myös kartalla, eivätkä ole sijoitettu sanallisiin määräyksiin sisälle.

FSakm_0961

1234+m123

Lukusarja, jossa ensimmäinen luku ilmoittaa asuinkerrosalan neliömetrimäärän ja toinen luku myymälätilaksi varattavan kerrosalan neliömäärän.

Talserie där det första talet anger den tillåtna bostadsvåningsytan i kvadratmeter och det andra talet den våningsyta i kvadratmeter som reserverats för en butikslokal.

lou+00.0; Luku osoittaa louhinnan korkeustason metreinä meren pinnasta

Käytämme merkintää, kun maanpinnan likimääräinen korkeusasema ei ole tarpeeksi velvoittava. Erityisesti louhinta kallioisessa kaupungissa vaatii välillä ehdottomien korkeusasemien määrittämistä.

FSakm_1071

lou+00.0

Luku osoittaa louhinnan korkeustason metreinä meren pinnasta.

Talet anger höjdläget för brytning i meter över havet.

Katja-asetuksen merkinnät

A/s; Asuntovaltainen alue, jolla ympäristö säilytetään

Turussa rakennusvalvonta tulkitsee asemakaavojen /s-merkinnässä mainitun ympäristön tarkoittavan rakennusten ympäristöä eli rakentamatonta aluetta. Tämä ohjaa korvaamaan nykyiset rakennukset uusilla, jolloin rakennusten ympäristö säilyy muuttumattomana, vaikka rakennukset muuttuvatkin. Säilyttämisellä on asemakaavoittaja yleensä tarkoittanut kaavassa rakennetun ympäristön arvojen säilyttämistä. Katja-asetuksen vakiokaavamääräyskään ei harmillisesti tarjoa yksiselitteistä korjausta ongelmaan, sillä sekään ei tuo esiin tarvetta tapauskohtaiselle harkinnalle lupaprosessissa. Kaavamääräykseen lisätyt sanalliset määräykset koskevat silloin yksinomaan uudisrakentamista, minkä edelleen voi vahvistaa virhekäsitystä, että otsikko tarkoittaa uudisrakentamisen sijoittamista olevien rakennusten tilalle. Asia saattaisi selvitä selostuksesta, joka ei kuitenkaan ole oikeusvaikutteinen, joten tulkinta tehdään hakijan eduksi.

Näkemyksemme on, että kaavamääräyksen otsikosta olisi hyvä olla muutamia variaatioita, jotka heijastuisivat myös kaavamääräyksen lisätiedoissa, esimerkiksi näin:

"...alue, jolla kulttuuri- ja viherympäristön arvot säilytetään"

"... alue, jolla rakennetun kulttuuriympäristön arvot säilytetään"

"...alue, jolla ympäristöarvot säilytetään"

Lisäksi olisi loogista, että samat lisätietovaihtoehdot löytyvät myös yleiskaavatason määräyksistä.

Geometria	Esitystapa	Kaavamääräyksen otsikko	Kaavamääräyslaji-koodin nimi	Kaavamääräyksen lisätiedon laji -koodin nimi
Alue	A/s	Asuntovaltainen alue, jolla ympäristö säilytetään	Asumisen alue	Pääkäyttötarkoitus Säilytettävä

pSR; Paikallisesti merkittävä suojeltu rakennus, jota ei saa purkaa

Onko tämä merkintä tarpeellinen, koska käytössä on myös *sr; Suojeltu rakennus*, jota ei saa purkaa? Vain paikallisesti merkittäväksi osoitettu kohde saattaa vaikuttaa suojelun alimmalta luokalta, arvoltaan vähäisimmältä ja siten edistää arvojen säilymisen kannalta haitallista suojelusta poikkeamista. Paikallista merkittävämmät kohteet osoitettaisiin lisämerkinnällä (maakunnallinen, valtakunnallinen ja kansainvälinen).

Alue	pSR	Paikallisesti merkittävä suojeltu rakennus, jota ei saa purkaa	Rakennussuojelualue	Osa-alue Paikallinen
------	------------	--	---------------------	-------------------------

ark; Muu arkeologinen kohde, joka ei ole muinaismuistolain nojalla rauhoitettu kiinteä muinaisjäänös

Merkintä on ilmeisesti tarkoitettu muinaisjäänösrekisterin muu kulttuuriperintökohteille? Jos näin on, otsikko ei ole täsmällinen, vaan laveampi. Täsmällinen olisi esimerkiksi: "Muu kulttuuriperintökohde. Arkeologinen kohde, joka ei ole muinaismuistolain tarkoittama kiinteä muinaisjäänös."

Sama sanamuodon huomio koskee yleiskaavan *ark*-merkintää.

Alue		Muu arkeologinen kohde, joka ei ole muinaismuistolain nojalla rauhoitettu kiinteä muinaisjäänös	Muu arkeologinen kohde	Osa-alue
Alue		Muu arkeologinen kohde, joka ei ole muinaismuistolain nojalla rauhoitettu kiinteä muinaisjäänös	Muu arkeologinen kohde	Osa-alue
Piste				

kp; Kansallinen kaupunkipuisto

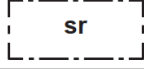
Kansallinen kaupunkipuisto ei voi olla pistemäinen kohde, vaan se on aina alue.

Alue		Kansallinen kaupunkipuisto	Kansallinen kaupunkipuisto	Osa-alue
Piste				

sr; Suojeltu rakennus, jota ei saa purkaa

Yleiskaavojen osalta *sr*-merkintöjen otsikossa käytetään ilmaisua "suojeltu". Se soveltuu kohteisiin, joista on jo suojelupäätös (*srs*, *sra*, *srk*, *srko* tai asemakaava *sr*). Verbin tulisi näkökantamme mukaan olla muodossa "suojeltava", jos kohde on tarkoitus osoittaa kyseessä olevassa yleiskaavassa arvokohteeksi tai jonka suojelusta mahdollisesti päätetään kyseisellä kaavalla (vrt. "suojeltava alueen osa"). Toinen vaihtoehto on tarjota kahta eri *sr*-merkintää, toinen jo suojelluille rakennuksille ja toinen kyseisessä yleiskaavassa tai tarkemmassa suunnittelussa suojeltaville rakennuksille. Tämä ottaisi huomioon yleiskaavan oikeusvaikutteisuuden eri tilanteissa.

Asemakaavojen osalta sanamuoto "suojeltu rakennus" on hyvä, koska kyseisessä kaavassa tehdään oikeusvaikutteinen suojelupäätös.

Alue		Suojeltu rakennus, jota ei saa purkaa	Rakennussuojelualue	Osa-alue
------	---	---------------------------------------	---------------------	----------

srk; Kirkkolain nojalla suojeltu kirkollinen rakennus

srko; Ortodoksisesta kirkosta annetun lain nojalla suojeltu kirkko tai rukoushuone

Otsikkoon tulisi lisätä muiden *sr*-kohteiden tapaan: "..., jota ei saa purkaa".

Alue		Kirkkolain nojalla suojeltu kirkollinen rakennus	Suojeltu kirkollinen rakennus	Osa-alue
Piste				
Alue		Ortodoksisesta kirkosta annetun lain nojalla suojeltu kirkko tai rukoushuone	Suojeltu ortodoksinen kirkko tai rukoushuone	Osa-alue
Piste				

/s

Aluevarausten pääkäyttötarkoitusten kanssa päällekkäismerkintänä olisi hyvä olla tarjolla myös aluemainen /s-reunaviiva, jota voisi käyttää eri tavoin arvokkailla alueilla osoittamaan tarkempaa selonottovelvollisuutta erityisistä arvoista, joita ei yleiskaavatason suunnitelmassa ole tarkoituksenmukaista määritellä. Otsikossa olisi hyvä eritellä, että ympäristön säilyttäminen voi koskea viherympäristön ja muun rakentamattoman ympäristön ohella myös rakennelmia ja rakennuksia. Ks. kommentti yltä koskien A/s -merkintää.

Maakuntakaava

S; Suojelualue

SM; Muinaismuistoalue

Aluegeometrian ohessa on tarjolla myös pistemäinen merkintä, otsikko on molemmille sama.

Pistemäistä merkintää käytettäisiin luultavasti täsmällisessä sijainnissa jo olevasta suojelukohteesta. Eli kyseessä ei ole suunniteltava kohde tai sijainniltaan ohjeellinen paikka. Kaavakohteen otsikkona voisi siksi käyttää molemmissa "alueen" sijaan "kohde", jolloin otsikko käy myös yksittäisiin ja pienialaisiin kohteisiin. Tai vaihtoehtoisesti eri otsikot alueelle ja pisteelle, esimerkiksi S (alue): Suojelualue, S (piste): Suojelukohde.

Alue	S	Suojelualue	Suojelualue	Pääkäyttötarkoitus
Piste	S			
Alue	SM	Muinaismuistoalue	Muinaismuistoalue	Pääkäyttötarkoitus
Piste	SM			

Muutama kysymys

Yleiskaavat

- Ohjeessa sanotaan (s.18): "Kaavamääräykset tulee otsikoida siten, että määräykseen liittyvä ympäristön muutoksen luonne käy ilmi otsikosta", mistä voi päätellä, että yleiskaavan otsikot ovat muotoiltavissa tarpeen mukaan eivätkä asetuksessa mainitut otsikot olisi sitovia. Olisiko hyödyllistä, että otsikot olisivat vakiomuotoisia?
- Liitteen 4 mukaan pistekatkoviivalla voidaan yleiskaavassa osoittaa lukuisia erilaisia ominaisuuksia. Merkinnät erotetaan toisistaan rajaukseen liitettävällä kirjaintunnuksella. Pistekatkoviivalla osoitettavia ominaisuuksia ovat mm. erilaiset arvot (esim. Suojeltava alueen osa; Suojeltu rakennus, jota ei saa purkaa), riskit ja häiriöt (esim. Melualue; Pilaantunut maa-alue; Vaara-alue) sekä tuleva käyttö (esim. Tuulivoimaloiden alue; Aurinkovoimaloiden alue).

Jos kartalla on monia pistekatkoviivalla osoitettuja merkintöjä ja etenkin jos pistekatkoviivat risteävät, riskinä on merkintöjen sekoittuminen. Jos raja-alue on laaja, kirjaintunnuksista saattaa olla vaikea löytää tai merkintä voi jäädä kokonaan huomaamatta.

Onko mahdollista käyttää eri rastereita erottamaan eri pistekatkoviiva-alueita toisistaan, jotta yleiskaavaa tarkasteltaessa kaupunkitasolla on mahdollista tunnistaa vilauksella erilaiset merkinnät?

- Miten kansainvälisten arvokohteiden kansainvälinen merkittävyys määrittyy? Ilmeisesti merkintä *kvSR* soveltuu käytettäväksi Unescon maailmanperintökohteisiin tai DoCoMoMo-kohteisiin. Entä maisema- tai luontokohteiden osalta, millaisia inventointeja on tarkoitus käyttää? Onko merkintä siis tarpeeton, jos referenssiä ei ole?

Asemakaavat

- Saako yhdistelmäaluevarausten värin päättää kuntatasolla, esim. P + PY = PPY (joko oranssina, vaalean liilana, jonain kolmantena värinä tai oranssi-liila-raitoina)?
- Millä tavalla on mahdollista osoittaa yksi rakennusoikeus usealle rakennusalueelle? Saatamme kokonaista korttelia suunnitellessamme jyvittää yhden rakennusoikeuden koko tontille, jossa on useita eri rakennusaloja erillisine kerroslukuineen. Onnistuuko tämä enää tulevaisuudessa, ja jos onnistuu, niin miten?

- Miten näytetään vesialueen nimet, kuten uutena syntyvä oja – erityisesti jos se on yksityisellä maalla?
- Miten taataan, että tietomallimuotoinen ja ihmisluettava kaavakartta pysyvät yhdenmukaisina, jos ihmisluettavaan karttaan saa lisätä lisämerkintöjä, joita ei ole tietomallimuotoisessa kaavassa?

Terveisin,

Mikael Tómasson

Kehittämispäällikkö

p. 044 907 5864

mikael.tomasson(at)turku.fi

Jimi Antikainen

toimistoinsinööri

Anna Räisänen

erityisasiantuntija

Tuuli Vesanto

maisema-arkkitehti

Samuli Saarinen

Suunnittelija

Matilda Laukkanen

yleiskaavasunnittelija

Turun kaupunki

Åbo stad

